

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Deres ref
200806068-/GJS

Vår ref
207.04/NSS

Dato
05.03.2009

Høring – om arbeid og omsorg – forslag til lovendringer med sikte på å bedre mulighetene til å kombinere arbeid med pleie- og omsorgsoppgaver

Akademikerne viser til departementets henvendelse datert 5. desember 2008 med forslag til lovendringer som skal gi bedre muligheter til å kombinere arbeid med pleie- og omsorgsoppgaver. Akademikerne har følgende merknader til de forskjellige forslagene:

- 1) Rett til ulønnet permisjon for arbeidstakere i inntil 10 dager pr år for å kunne yte omsorg for nære pårørende over 18 år*

Departementet foreslår å innføre en slik rett i arbeidsmiljøloven § 12-10 – nytt annet og tredje ledd som gir yrkesaktive rett til ulønnet permisjon for å yte nødvendig omsorg til nære pårørende. Det er et vilkår at behovet dokumenteres ved legeerklæring.

Akademikerne mener forslaget er positivt og viktig. Vi setter imidlertid spørsmålsteget ved om det er veloverveid at retten bare skal gjelde omsorgsbehov for nære pårørende over 18 år. Det vil kunne medføre en forskjellsbehandling av pårørende over og under 18 år som synes lite gjennomtenkt. Det er riktignok slik at arbeidsmiljøloven § 12-9 gir rett til permisjon for å yte omsorg for pårørende under 18 år i dag, men vilkårene her er enten at barnet lider av ”*kronisk sykdom, langvarig sykdom eller har nedsatt funksjonsevne*” (§ 12-9 tredje ledd, eller at ”*barnet har livstruende eller annen svært alvorlig sykdom eller skade*” (§12-9 fjerde ledd). Slik forslaget til § 12-10 nytt annet og tredje ledd ser ut i dag, ser det ut til at det vil kunne være lettere å få permisjon for å yte omsorg til foreldre, enn det vil kunne være å yte omsorg overfor barn mellom 12 og 18 år. For eksempel vil det ikke være uvanlig at det oppstår behov for å følge barn mellom

Hovedorganisasjon av norske akademikerforeninger

12 og 18 år til nødvendig sykehusbehandling, eller at det vil være behov for å gi pleie til disse i en periode etter opphold på helseinstitusjon, hvor det er på det rene at barnet trenger kontinuerlig pleie og tilsyn. I slike tilfeller har ikke foreldre rett til permisjon etter § 12-9 i dag, mens det for oss ser ut til at man vil kunne få permisjon for å bistå andre nære pårørende etter § 12-10 (riktignok ulønnet). Dette vil etter vårt syn være en urimelig og uhensiktsmessig forskjellsbehandling.

For så vidt gjelder kravet til at permisjon bare skal gis når det er for å yte "nødvendig omsorg" og at det skal kreves legeerklæring, er dette forslag vi støtter. Hva som er nødvendig omsorg bør presiseres så godt som mulig, men dette vil kunne gjøres ved at det gis konkrete eksempler på grensedragning i forarbeidene til loven, slik det er gjort her. Hvorvidt slik dokumentasjon skal foreligge før eller etter behovet for permisjon, bør etter vårt syn avgjøres konkret. Så langt det er mulig bør slik dokumentasjon foreligge i forkant, men i konkrete tilfeller vil det nok være slik at det kan oppstå et akutt behov – hvor dokumentasjon gjennom legeerklæring først kan foreligge i etterkant. I slike tilfeller bør det imidlertid være et krav at arbeidsgiver varsles, før permisjon faktisk tas.

2) Angående forslag om utvidelse av retten til pleiepenge ved hjemmepleie av nære pårørende i terminalfasen fra 20 til 60 dager

Departementet foreslår at rett til permisjon i arbeidsmiljøloven § 12 – 10 første ledd for pleie av nære pårørende i livets slutfase utvides fra 20 til 60 dager. Det foreslås videre en rett til pleiepenge fra trygden i en slik periode i folketrygdloven § 9-12.

Akademikerne mener det er positivt med en utvidelse som departementet foreslår. Samtidig er det viktig for oss å understreke at denne adgangen som nå utvides ikke må bli en "sovepute" for det offentlige i forhold til å tilby egnet pleie og omsorg for pleietrengende i livets slutfase. Det er viktig at pleietrengende i livets slutfase skal ha tilbud om pleie fra det offentlige der de ønsker det. Muligheten for pårørende til å yte omsorg må ikke bli pådyttet som en plikt der hvor den yrkesaktive eller den pleietrengende ikke ønsker en hjemmeløsning.

For de som ønsker å velge en løsning som innebærer at den pårørende tar seg av pleien, er det positivt at antallet dager utvides. Vi er imidlertid usikker på om tidsrammen er tilstrekkelig, eller for den del nødvendig. Tilbudet tenkes avgrenset til pårørende av pleietrengende som er i livets slutfase. Vi går ut fra at det ligger en medisinsk vurdering til grunn her for hvem som anses å være i denne fasen. Det er dermed ikke slik at denne bestemmelsen legger til rette for misbruk. Når en pleietrengende er i livets slutfase, kan det muligens i mange sammenhenger være "nok" med slik permisjonsrett i 60 dager. På den annen side, synes det svært uverdige at de få som eventuelt vil ha behov for lengre permisjon i enkelttilfeller, skal være henvist til å ty til andre løsninger for å dekke det behovet som kan oppstå for lengre permisjon. Dersom dette bare vil gjelde i et fåtall tilfeller, mener Akademikerne at man kanskje like gjerne kan tilstå disse yrkesaktive en slik utvidet rett, uten at det får særlig store konsekvenser verken for arbeidsgiver eller samfunnet for øvrig.

I denne sammenheng bør man etter vårt syn vurdere om en slik rett også skal kunne gis delvis. Noen yrkesaktive vil for eksempel ha mulighet til å skjøtte sitt arbeid delvis, selv om de i en periode har omsorgsoppgaver for nære pårørende i terminalfasen. For eksempel vil mange kunne arbeide hjemmefra i perioder på dagen. I slike tilfeller bør slik permisjon kunne gis delvis, og da bør i alle fall perioden kunne utvides tilsvarende.

- 3) *Ang. forslag om at pleiepenge skal kunne graderes ned til 20 prosent*
- 4) *Ang. forslag om rett til fortsatt ytelse i en overgangsperiode etter at pleie av barn er opphørt*

Akademikerne støtter disse forslagene og har ingen ytterligere merknader.

Med vennlig hilsen
Akademikerne

Nina Sverdrup Svendsen
utredningssjef